

KRUDY VILÁGÁBAN

Írta: KUTASI KOVÁCS LAJOS

Pesten nem szép a tél, csak — Budán. Akár a Tóth Árpád—sétányon sétál az ember, akár a Hűvösvölgyben, vagy a budai hegyekben a szállingózó hóesésben. A Mátyás-templom kőcsipkés tornya, a Várpalota barokk kupolája, a Buzogány-torony középkori falai és a havas háztetők időtlenül mosódnak bele a tél mesevilágába. A Hűvösvölgyben csakugy, mint az Uri utcában s fent a Szabadsághegyen a hó kivatázza a világot, fehérrel konturozza a fatörzseket és faágakat. Ez a fajta téli csend csendesebb, szinte hallható és kitapintható. Önkénytelenül arra várok, vajon a behavazott uton nem csilingel-e elő valami lovas szán a multból, az álomból vagy a meséből.

Kutas Kovács Lajos

Akárha valamelyik hallhatatlan Krudy novella vagy beszély szereplőjévé lépnék elő, amikor a behavazott Budafoki uton ballagva vizsgálatom, hol az a keskeny lépcső, mely az Árnyas utra vezet? Már az utca nevét is irhatta volna Krudy, hisz ilyenféle nevű utcákban bandukolhatott s a novellákban időtlenül, az irodalom különös hallhatatlanságában bandukol is Rezeda Kázmér hirlapíró ur, titkos légyottra, valószínűtlen kalandra vagy jóízű lakomára.

Stílusos az, hogy Krudy Zsuzsa, az író leánya éppen az Árnyas uton lakik!

Eddig rövid levelekből ismertük egymást; most találkozunk személyesen is.

Nem hosszú ut az Árnyas ut, s az épület modern vonalú, nem idézi Krudy világát, mint Óbudán a Mókus utca, az író egykori lakóháza és kedvenc vendéglője. Inkább Braziliát juttatja eszembe, bármily furcsán is hangzik. Ott építenek ilyen modern, merész vonalú házakat. S ha nem lennének „brazil”, talán el is tévednék a különböző szintű folyosók, blokkok, lépcsőházak labirintusában. Igaz, Krudy Zsuzsa telefonon elmagyarázta, hogyan találom meg a lakását.

Csengetésemre ő nyit ajtót.

A lakás nem nagy, de minden részletében s egészében igényes, izléses. Az erkélyről csodálatos a kilátás a budai hegyekre. Mintha nem is a városban lennének, Budán, hanem valahol messzi hegyek között.

Körülvezet a lakásban. Egész falat beborító könyvespolcon sorakoznak az író művei, első és sokadik kiadások. Hisz alig volt Krudynál termékenyebb magyar író. Többet írt rövid életében, mint a matuzsálemi kort megért Jókai.

Krudy fényképek. Kiváló magyar művészek festményei, grafikái. Népművészeti tárgyak. Kovács Margit kerámiái. Minden tárgyon érzik a figyelem, a gyengédség.

Frissen főzött kávé illata tölti be a lakást. Szemben ülök Krudy Zsuzsával, akinek arcvonásai meglepő módon őrzik és tükrözik édesapja arcát.

A Krudy-Centenáriumból beszélünk. Most jelenik meg ismét a teljes életmű-sorozat. Ha ugyan teljes, hisz lehetséges, hogy még számos Krudy-írás lappang sárgult ujságpéldányokban.

— Apu rengeteget írt — mondja Krudy Zsuzsa.

Különösen hangzik, hogy valaki ugy emlegeti előttem századunk egyik legnagyobb és legmagányosabb íróját, hogy — „apu”.

— Hetvenöt regénye jelent meg — folytatja Krudy Zsuzsa — s több mint négyezer tárcája, cikke, novellája az ujságokban!

Maguk a számok is meghökkentőek, hát még ha arra gondolunk, hogy milyen írások kerültek ki Krudy tolla alól!

— Milyen ünnepi eseményei lesznek az évfordulónak? — faggatom az író leányát.

— A magyar posta Krudy-bélyeget hoz forgalomba. Megjelenik a teljesnek mondható Krudy bibliográfia. Tízezer publikációt sorol fel ez a bibliográfia. A maga írásai is szerepelnek benne — jegyzi meg kedvesen. — S megjelenik végre a Krudy ikonográfia is.

— S hogyan ünnepli meg szűkebb hazája, a Nyírség a százéves Krudyt?

— Nyiregyházán is lesznek ünnepélyek,

irodalmi estek. Egyébként szülővárosában először egy mozi neveztek el róla, majd a nyiregyházi gimnázium „Krudy Gyula Gimnázium” lett.

Most az író multba tűnt alakját, életét, gondjait szeretném kiegészíteni néhány vonással, Krudy Zsuzsa emlékei alapján. Kislány volt, amikor az édesapja meghalt, de jól emlékszik az író gondjaira, hisz azok a család gondjai voltak: örökös anyagi problémák, szorító adósságok. Hisz nem sokkal Krudy halála előtt az elektromos művek kikapcsolták a villanyt az óbudai házban...

Felmerül az örök kérdés: miért nem kapja meg Krudy Gyula a világirodalomban az őt megillető rangot? Hisz kitűnő fordításokban jelentek meg munkái. „A vörös postakocsi”-t Tábori Pál fordította le angolra — őrzöm szegény Pali kedves dedikációjával: „Krudy nagyságos ur helyett”. Ám vissza lehet-e adni a magyaron kívül bármely más nyelven Krudyt maradéktalanul? Aligha.

Elfut az idő, mennem kell.

S ahogy a Krudy világot őrző kedves otthonból kilépek az Árnyas utra, ismét csak valami Krudy novellában lépdelek a szeliden szállingózó hóesésben a Hűvösvölgy felé.

(London)